

[Justitsministeren.]

Det ærede medlem rejste spørgsmålet om indførelse af en fast promilleregulering i den gældende færdselslov. Jeg havde i og for sig ikke ventet, at det ærede medlem ville rejse dette problem i forbindelse med spørgsmålet, således som det er formuleret, men vil på den givne foranledning gerne sige, at jeg har ikke ændret opfattelse i spørgsmålet om den faste promilleregulering; jeg er stadig betænkelig ved den. Men som jeg tidligere har sagt, vil jeg afvente resultatet af de undersøgelser, der er i gang i Sverige, og det er oplyst for mig, at disse undersøgelser nu skulle nærme sig deres afslutning. Når resultatet foreligger, er der anledning for os, mener jeg, til at tage spørgsmålet op.

Må jeg i øvrigt om straffereglerne sige, at de strafferammer, vi har i den gældende lovgivning, såvel i færdselsloven som i straffeloven, efter min opfattelse er vide nok. Jeg tror ikke, vi behøver at skærpe disse bestemmelser; der er tilstrækkeligt råderum i de enkelte tilfælde. Men det ærede medlem har naturligvis ret i, at der fra 1959 til 1960 har været en ikke ubetydelig stigning i antallet af spirituspåvirkede motorførere. Tallene for 1961 har jeg ikke, men jeg mener at vide, at den specielt københavnske statistik vil vise, at der har været nogen stigning også i København, dog ikke for knallertkørere.

Må jeg endelig med hensyn til oplysningsarbejdet vedrørende dette problem blot sige, at for så vidt angår oplysningspligten over for børn, henviser jeg til de udtalelser, min kollega den højtærede undervisningsminister har fremsat herom, og hvad angår oplysningsvirkomheden over for voksne, tror jeg i og for sig, den er effektiv nok. Jeg tror ikke, der er ret mange voksne mennesker, der er i tvivl om, hvad følgerne af overdreven spiritusnydelse er, når de sætter sig til rattet. Jeg henviser til det arbejde, der udføres af Rådet for større Færdselssikkerhed, og til den behandling, pressen giver disse problemer også i omtalen af ulykker og af retssager.

Jeg beklager, at det ærede medlem utvivlsomt opfatter mit svar som negativt, men jeg finder ikke at kunne svare anderledes.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om nedsættelse af en forsikringskommission.

Valgt blev: *Søgaard, Albertsen, K. B. Andersen, Lis Groes, K. Axel Nielsen, P. A. Rasmussen, Retoft, Astrid Skjoldbo, Grethe Philip, Finn Poulsen, Alfred Bøgh, Dalsgaard, Ib Thyregod, Ninn-Hansen, Thestrup, Weikop og Skræppenborg-Nielsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i lov om menighedsråd.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 2689).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 106 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om det kommunale skolevæsenes styrelse og tilsyn.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1188, udvalgtes betænkning i tillæg B. sp. 199).

Der var stillet 10 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

K. B. Andersen: På én dag nær har vi måttet bruge 1 år til at drøfte ændringer i skoletilsynsloven. Daværende undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsatte sit lovforslag den 2. februar i fjor, og 1. februar i år kunne der afgives betænkning over det lovforslag, som den nuværende højtærede undervisningsminister fremsatte i efteråret.

Når vi nu er nået så langt, at sagen kan komme til anden behandling, er det først og fremmest, fordi vi i udvalget ikke mente at kunne tage ansvaret for at fortsætte drøftelserne, fordi kommunerne så ikke ville få tid til at sætte sig ind i de nye regler, der første gang skal benyttes efter kommunevalget i marts. Derimod kan man næppe sige, at det i udvalget på afgørende måde er lykkedes at omvende hinanden. Der stod og står i denne sag to synspunkter over for hinanden, og synspunkterne følger i øvrigt ikke partiskellet, nemlig dels den opfattelse, der i den for omfattende gennemførelse af skolenævn ser en vis begrænsning af det kommunale skolestyre, dels den opfattelse, der ønsker den videst mulige udbredelse af nævnene som en af vejene til at skabe bredere berøringsflade mellem skole og hjem. Som sagt, enige blev vi ikke, men i klar erkendelse af, at en lov om skolevæsenets lokale styre bør have en så bred baggrund her i salen som muligt, fandt vi sammen i de ændringsforslag, som i dag foreligger for det høje ting, forslag, der tager hensyn til begge de ovennævnte opfattelser.

Kommunalbestyrelserne kan nu indføre skolenævn i første møde efter valget, hvis de ønsker det, ellers må de vente med at tage stilling til spørgsmålet, til forældrene gennem en afstemning har talt, en afstemning, der binder til oprettelse af nævn, såfremt deltagelsen er tilstrækkelig stor.

Vedrørende de øvrige ændringer i forhold

til lovforslaget kan jeg henvise til betænkningen.

Som det også fremgår af betænkningen, har udvalget haft nogle drøftelser med ministeren om de forskellige konsulentgrupper. Der var i udvalget et udbredt ønske om, at der trods de besværligheder, som lærermangelen medfører også i praksis, må gives lærere fra landkommunerne en rimelig adgang til at uddanne sig til særkonsulentstillingerne. Det vil være uheldigt, om den omstændighed, at det måske kan være sværere for en lærer på landet at bede sig fri til uddannelse, skal føre til, at konsulenter alene eller i overvejende grad henter deres skoleerfaring og deres viden om forældre og hjem fra byerne. Der er selvfølgelig ikke tale om at stavnsbinde hverken den ene eller den anden gruppe, men alene om at sørge for, at den gruppe, hvorfra disse konsulenter rekrutteres, er så alsidigt sammensat, at den rummer tilstrækkelig mange med erfaringer om den daglige tilværelse for länddistrikternes børn og hjem.

Den højtærede minister har lovet at arbejde videre med dette spørgsmål, og vi kan vende tilbage til det i forbindelse med de kommende drøftelser om Danmarks lærerhøjskoles udbygning.

Hvad de i lovforslaget omtalte konsulenter for nye fag og faggrupper angår, har vi i udvalget været enige om, at denne bestemmelse må administreres så smidigt, at kommunerne til enhver tid kan få fat i netop de konsulenter, de på det pågældende tidspunkt har brug for, i stedet for at lase sig fast ved at oprette livstidsstillinger på felter, hvor det måske i løbet af en kortere årrække viser sig mindre nødvendigt med konsulenthjælp. Det må være helt i overensstemmelse med den dynamiske skoleudvikling, vi er midt i.

Inden jeg forlader konsulenterne, skal jeg nævne, at vi i udvalget søgte at komme til klarhed over, om særundervisningskonsulenter i rimelig grad er kommet med i den økonomiske udvikling, lærerne har nydt godt af, og om de er rimeligt placeret i forhold til folk i lignende stillinger inden for andre områder, f. eks. socialministeriet. Det kan være meget godt at sige, at der må sættes stop et sted, så det hele ikke løber løbsk, men inden dette stopsignal

[K. B. Andersen.]

hejses, må det undersøges, om der er sket en sådan jævnføring i de forskellige grupper, at ikke vigtige undervisningsområder får vanskeligheder med rekrutteringen. Jeg går ud fra, at den højtærede minister vil se nøjere på dette spørgsmål i forbindelse med den bebudede lovgivning om særundervisningen.

Jeg takker den højtærede minister for tilsagnet om, at han vil søge at skabe forenkling og rationalisering inden for skolevæsenet. Vi er mange, der har en stærk fornemmelse af, at der er meget, der uden skade kunne afgøres lokalt, men som i dag skal sendes til afgørelse i skoledirektion eller undervisningsministerium.

Som det fremgår af betænkningen, deltager det konservative folkeparti ikke i enigheden om ændringerne. Da jeg ikke i udvalget har kunnet finde ud af årsagen, og da det heller ikke fremgår af de lidet sigende bemærkninger i betænkningen, skal jeg afholde mig fra kommentarer hertil.

På mit partis vegne kan jeg anbefale de 10 ændringsforslag og lovforslaget i den således ændrede skikkelse.

Ellen Poulsen: Det er rigtigt, at det foreliggende lovforslag om tilsyn med skolevæsenet har været ude for en lang og gennemgribende behandling, og lige så rigtigt er det, at der har været forskellige modsætninger, der, som den foregående ordfører sagde det, er gået ud over partiskel. Udvalget har virkelig prøvet på at finde frem til en ordening, som der kunne opnås enighed om.

Jeg havde adskillige indvendinger at gøre, da lovforslaget var til første behandling, ikke mindst med hensyn til det, der stadig har været mest strid om, nemlig hvordan de skolenævne skulle vælges, som man ønsker oprettet ved de forskellige skoler.

Det har været afgørende for os, at kommunalbestyrelsen stadig skal træffe bestemmelse om, hvordan skoletilsynet inden for en kommune skal ordnes, og at denne bestemmelse skal træffes efter nyvalg. Vi fandt, at der var noget meningsløst i, at en siddende kommunalbestyrelse i den allersidste tid før et valg skulle træffe den bestemmelse, som skulle gælde i de næste 4 år. Det kunne ikke være rigtigt. Det må

være den nye kommunalbestyrelse, der træffer de foranstaltninger, der skal gælde i den periode, hvori den sidder med ansvaret.

Vi er nu nået frem til en ordening, der ganske vist ikke helt dækker de ønsker, vi har haft, men som vi alligevel synes er forsvarlig, idet man overlader til kommunalbestyrelsen i sit første møde at bestemme, om den vil have skolenævn ved skolerne. Vil kommunalbestyrelsen ikke træffe denne beslutning, skal den spørge forældrene om deres ønsker, og man har så opstillet visse regler for, hvornår et sådant forældreønske skal ske fyldest. Der skal herefter oprettes skolenævn ved en skole, såfremt 25 pct. af forældrene, dog mindst 30 personer, og ved et større skolevæsen med over 800 stemmeberettigede mindst 200 personer, ønsker det. Jeg mener, man hermed tilgodeser det, samtlige ordførere fra allerførste færd understregede: at man i størst muligt omfang skulle drage forældrene med ind i hele skolens arbejde.

Jeg vil ligesom den foregående ordfører anmode den højtærede minister om at finde frem til den størst mulige enkelhed i den valgmetode, der skal bruges ved disse valg.

Man er også blevet enig om, at de forældrevalgte, der skal ind bl. a. i skolekommissionen, skal være forældre til børn, der går i skolen. Dermed opnås den rette kontakt.

Der har været forskellige problemer fremme om nogle af de opgavesæt, der er lagt hen til skolenævne, og vi var navnlig lidt ængstelige for den passus, der var indføjet, om, at skolekommissionen eller skolenævnet, hvor et sådant findes, skulle tage sig af skolens forsømmende og forsømte børn. Vi var noget bange for, at man her kom til at kolliderer med børneværnet. Men denne passus findes jo i de københavnske bestemmelser.

Jeg erkender, at der kan være visse sociale opgaver, som ganske enkelt kan løses af et nævn eller en skolekommission, uden at man behøver at puste en sag op, så at børneværnet kommer ind i billedet; men lige så rigtigt må det være — hvad der da også nu er foreslået i ændringsforslag til lovforslaget — at bestemmelsen går ud på, at man kan indhente en udtalelse fra det pågældende skolenævn, og ikke, som

[Ellen Poulsen.]

i det oprindelige lovforslag, at det skal udtale sig. Det var nævnene.

Det andet store spørgsmål, vi har drøftet i udvalget, er konsulenterne, og her vil jeg gerne pege på, at man for amtskonsulenternes vedkommende har fået indføjet, at den medhjælp, de nødvendigvis må have — vi erkender nemlig, at et meget stort arbejde i visse amter har været henlagt til amtsskolekonsulenterne — skal være efter behov og være honorarlønnet, ligesom den skal tages blandt de lærere, der har deres arbejde inden for området. Jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at der også her bør vises en vis tilbageholdenhed. Vi har jo desværre stor lærermangel, og det hjælper ikke så forfærdelig meget på problemet, hvis man stadig tager fra den ene pulje og lægger i den anden; så kommer man ikke ret langt. Ingen manuelle opgaver, som kan løses af kontoruddannede folk, må henlægges til lærere, som der jo er så hårdt brug for til andre ting.

Særkonsulenter er noget forholdsvis nyt, og også de har været drøftet meget. Vi erkender, at der ude omkring er et behov, og at de konsulenter, der er ansat i amterne, mange steder ikke kan overkomme opgaven, og det kan ikke være rigtigt, at der ude i landets skoler sidder børn, som må vente alt for længe, før de kan få den fornødne hjælp; her må der naturligvis kunne tages det samme hensyn til børn ude omkring i landet som til børn inde i byerne. Jeg er ganske klar over, at noget af det samme her vil gøre sig gældende — jeg tænker på lærermangelen — idet man regner med at få medhjælp til særkonsulenterne derved, at lærere får en uddannelse på de såkaldte årskursus, som muligvis bliver udvidet. Man er jo inde på, at det også skal være muligt for lærere fra landdistrikterne at søge disse stillinger, men også det betyder, at der muligvis tages lærere fra bestående embeder. Hele spørgsmålet er, som man ser, meget ømfindtligt.

Udvalget har været lidt inde på spørgsmålet om overlappning, idet man ønsker at undgå enhver form for overlappning; jeg tænker på den særkonsulentvirksomhed, som går videre under børnefor sorgen, men jeg forstår, at den højtærede minister vil

fremkomme med forslag, hvori disse problemer vil blive taget op.

Noget ganske nyt er det, at der kan sættes særlige konsulenter for købstadskoler eller købstadordnede skoler, konsulenter for visse fag eller faggrupper, som skal være rede til at undervise ved siden af. Vi har været meget tilbageholdende over for den pågældende bestemmelse, men vi må vel se på det som noget forsøgsagtigt. Det er da også sagt, at disse konsulenter kan antages for et bestemt tidsrum, så at man gennem disse forsøg kan finde ud af, om det virkelig er en gruppe, man er nødt til at indføre i skolen.

Jeg er klar over, at der i den nærmeste fremtid vil ske en rivende udvikling i alt, hvad der hedder undervisning og uddannelse. Da vi i dagbladene så den højtærede undervisningsministers redegørelse for de næste 10 års planer, kunne man jo nok blive noget chokeret, men én ting må vel stå fast, og det er, at børneskolen må være grundlaget for al videre uddannelse, og at det derfor navnlig er børneskolen, man må koncentrere sig om, så børnene kan få det bedste grundlag for al videre uddannelse. Derfor tror jeg, man måske i noget højere grad bør koncentrere sig om at se på de resultater, der i dag opnås igennem børneskolen, og at man måske bør vise nogen tilbageholdenhed med alle de mange store planer, som ligger for. Det hjælper jo ikke så meget at have bunker af planer, når man ikke har grundlaget, nemlig muligheden for at give den undervisning, der skal gives. Jeg skal derfor meget henstille til den højtærede undervisningsminister at tage alle disse ting i betragtning, hver gang man kommer frem med nye problemer og nye afarter af skolevæsenet.

Poul Thomsen: Da mit partis ordfører i denne sag, det ærede medlem hr. Edv. Jensen, ikke har haft lejlighed til at deltage i de sidste udvalgsmøder angående lovforslaget og derfor heller ikke har haft lejlighed til at deltage i redaktionen af betænkningen, skal jeg på mit partis vegne fremsætte et par bemærkninger.

Først vil jeg gerne sige, at vi fra vor side anerkender den vilje, der fra alle sider har været til at nå frem til en fælles

[Poul Thomsen.]

udtalelse, at finde en fælles løsning på tingene. Ved diskussionen om de enkelte spørgsmål har der været en udbredt lyst til at finde frem til det resultat, som måtte være det rigtige.

Da de to foregående ordførere har været inde på lovforslagets enkeltheder og de ændringsforslag, som er stillet, skal jeg blot omtale et enkelt af ændringsforslagene, nemlig det, der går ud på, at det fremtidig skal være således, at når en kommunalbestyrelse gør indstilling til et skoleinspektørembede og indstillingen er enstemmig, er det undervisningsministeriets pligt at følge indstillingen. Det betragter vi som et fremskridt, en ajourføring med en ordning, som på andre embedsområder har været gældende, f. eks. inden for præstestanden. Da det jo gælder om både inden for skolen og præstestanden og i det hele taget inden for tjenestemandsgupperne at finde frem til så stor ensartethed som muligt, finder vi, at der her er sket noget rigtigt.

Det gælder i det hele taget, at adskillige af de ændringsforslag, der er stillet, har en tendens til at forbedre lovforslaget, og det anerkender vi. Vi takker også, fordi man har lyttet til de indvendinger og betragtninger, som vi har gjort gældende fra konservativ side. Når vi alligevel ikke kan medvirke til vedtagelsen af lovforslaget, men må stemme imod, skyldes det i første række den i lovforslaget foreslåede ændrede affattelse af skoletilsynslovens § 3 og det ændringsforslag, som i betænkningen er stillet til den nye § 3. Vi finder, at hverken lovforslaget eller ændringsforslaget, som undervisningsministeren har stillet, og som flertallet har tiltrådt, dækker de synspunkter, vi har på dette område. Uden at jeg skal komme dybere ind på skolepolitiske betragtninger, som man fra konservativ side så ofte har givet udtryk for, skal jeg understrege, at vi mener, at kommunalbestyrelserne og skolekommissionerne bør have den afgørende indflydelse på den enkelte skoles styre og tilsyn. Da det er kommunalbestyrelserne, der har det økonomiske ansvar for den indsats, der gøres på dette område, må kommunalbestyrelserne også være stærkt afgørende i disse spørgsmål. Vi har selvfølgelig intet imod, at forældrene er med, tværtimod vil

vi gerne have, at forældrene i så høj grad som muligt interesserer sig for skolens forhold; derfor finder vi det rigtigt, at der åbnes en mulighed for forældrene for at komme til at deltage i tilsynet med skolens forhold, hvad der jo også er mulighed for i selve skoletilsynsloven. Men vi finder, at der skal foreligge et udtalt forældreønske derom, og dette krav synes vi ikke er tilgodeset, hverken i den højtærede undervisningsministers lovforslag eller i det ændringsforslag, som flertallet har tiltrådt. Den nye formulering dækker altså ikke de ønsker, som vi har fra konservativ side. Vi erkender, at den nuværende skoletilsynslov har sine mangler, men så længe man ikke har kunnet finde noget, der er bedre, synes vi, at man skal blive stående ved det, man har, indtil vi finder det helt rigtige, og da man her ikke har fundet det rigtige, kan vi for vort vedkommende ikke være med.

Jeg vil gerne i denne forbindelse sige, at ændringsforslag nr. 1 efter vor mening indeholder en svækkelse af kommunalbestyrelsernes stilling, idet bestemmelsen kan give anledning til en udmatningsproces. Kommunalbestyrelsen vil måske første gang være tilbøjelig til at sige: vi må overlade til forældrene at afgøre, om der skal være skolenævn eller ej. Anden gang vil den sandsynligvis sige: lad os få det afgjort; lad os bestemme, at der skal være skolenævn. En udmatningsproces vil finde sted, som ikke er hensigtsmæssig og ikke god, og vi kan ikke se, det er ret, at der hvert fjerde år skal være en kamp eller strid omkring skolen. Vi finder, det ville være bedst at komme ind i en fast ordning; derfor — det beklager vi — kan vi ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Else-Merete Ross: Man kan ikke påstå, at dette lovforslag har haft en let gang gennem udvalget. I sidste folketingssamling nåede vi ikke frem til et resultat, og også i år holdt det hårdt. Sammenlagt for de to perioder har der været afholdt 25 udvalgs-møder og 7 samråd. Sidste år fik udvalget 45 bilag, i år 18 bilag, alt i alt 63 bilag. For at klare orienteringen i dette papirbjerg har det været til stor hjælp, at udvalgets fortræffelige sekretær fra tid til anden har givet os en oversigt over mate-

[Else-Merete Ross.]

rialet, så det blev mere overskueligt. Det har lettet arbejdet, og det vil jeg gerne takke for.

Intet parti i udvalget har vel fået alt, hvad det fra begyndelsen gerne ville have haft, men ved at bøje synspunkterne mod hinanden er vi kommet til et resultat, som jeg mener er acceptabelt for os alle, desværre med undtagelse af det konservative folkeparti.

Det var med stor beklagelse, at jeg så i betænkningen, at de konservative nu alligevel ikke vil være med, så vidt jeg forstod på grund af formuleringen af § 3. Nu har det ærede medlem hr. Poul Thomsen prøvet at motivere, hvorfor de konservative ikke ville være med. Det forekommer mig, at det var en meget svag motivering. Jeg kan ikke rigtig forstå, når vi nu har haft et fuldt år og 25 møder, hvordan det ærede medlem så kan sige, at vi ikke er nået frem til det helt rigtige. Havde det da ikke været ganske rimeligt, om de konservative så var kommet med et andet forslag, som vi havde kunnet drøfte i udvalget? Så vidt jeg kan se, er de ikke kommet med et sådant forslag. Jeg tror, der i udvalget var en så stor villighed til at prøve på at blive enige, at hvis de konservative var kommet med et positivt forslag, kunne vi have fundet hinanden, og jeg beklager meget, at det efter så mange møder virkelig først nu bliver klart for os, at de konservative ikke vil være med.

Jeg synes, at det argument, at der nu hvert fjerde år skal være kamp angående skolenævn, er fuldkommen forkert, for det skal der jo ikke være, men det er lidt langt at komme ind på det. I øvrigt ved det konservative medlem også godt, at sådan vil det faktisk ikke blive, således som lovforslaget er formuleret. Med den formulering, vi nu har fundet frem til, tages der rimelige hensyn til både kommunalbestyrelsen og forældrene. I den gældende lov, hvorefter 10 personer kan rejse krav om skolenævn ved en skole, er der mulighed for, at et fåtal af utilfredse gennem oprettelse af skolenævn kan give udtryk for kritik og utilfredshed. Jeg skal ikke nægte, at det også kan være sådan, at det er særdeles positivt interesserede forældre, der rejser

krav, men den første mulighed er også til stede. Den bortfalder nu.

Jeg tror, hele skolenævnordningen nu vil blive mere harmonisk. Hvis kommunalbestyrelsen selv bestemmer, at der skal være skolenævn ved hver skole i kommunen, opstår der ingen konflikter. Bestemmer den, at forældrene skal spørges, afhænger det ganske af forældrenes egen interesse for at deltage i afstemningen, om der bliver skolenævn eller ej, og heller ikke her kan jeg se at der kan blive anledning til konflikt eller spændingsforhold. Jeg går ud fra, at det i de tilfælde, hvor der skal være afstemning, vil blive krævet, at forældrene orienteres om de opgaver og beføjelser, et skolenævn har. Desuden — jeg vil gerne gentage, hvad jeg sagde ved første behandling — håber jeg, at man ved en sådan afstemning vil sende en stemmeseddel til forældrene med posten og ikke nøjes med at lade børnene tage stemmesedlen med hjem.

De to andre hovedspørgsmål, spørgsmålet om pædagogisk medhjælp for amtsskolekonsulenten og spørgsmålet om en konsulent for særundervisningen, skal jeg ikke siget noget til, da det af betænkningen fremgår, hvad vi har drøftet, og på hvilke punkter der foreligger tilsagn fra den højtærede minister om at tage hensyn til fremkomne ønsker.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale lovforslaget med de af undervisningsministeren foreslåede og af et flertal tiltrådte ændringer.

O. Mathiasen: Det er rigtigt, som de ærede medlemmer hr. K. B. Andersen og fru Else-Merete Ross har sagt, at dette lovforslag har haft en, skal vi sige noget besværlig gang gennem et helt års udvalgsbehandling. Der kunne måske nok være en og anden, måske også her i det høje ting, der kunne mene, det var en noget omstændelig behandling af et lovforslag, som måske af mange anses for ikke at have et særligt stort perspektiv. Jeg vil gerne hertil sige, at for det første er det i virkeligheden et lovforslag, som griber dybt ind i mange borgers forhold. Det angår praktisk talt alle forældre med skolesøgende børn, det angår børnene selv, og det angår skole-

[O. Mathiasen.]

myndigheder, kommunalbestyrelse og skolekommission. Det angår skolelærere, og det angår først og fremmest forholdet mellem de forskellige parter i hele skolebilledet. For det andet er der det at sige, at dette kan kun være et bevis på, at et lovforslag får en særdeles grundig behandling i det høje ting, og at folketingsarbejde ikke bare består i at sidde i stolene her i salen eller aflevere en tale fra talerstolen, noget, som man nok af og til kan høre ude i befolkningen. Jeg indrømmer, at jeg selv somme tider har haft på fornemmelsen, at lovforslaget har fået en næsten for omstændelig behandling og måske har sat sindene i større effekt, end der egentlig var anledning til, men jeg skynder mig at tilføje, at dette på ingen måde skal være en kritik af udvalgets arbejde, tværtimod vidner det om den grundighed, som selv de mindste ting bliver behandlet med, således som det naturligvis skal være i alt lovgivningsarbejde.

De ærede foregående ordførere har allerede omtalt de ændringer, der er foreslået i henhold til den gældende lov af 1949, og jeg kan derfor nøjes med nogle få bemærkninger.

Der er særlig tre ting i lovforslaget, som glæder mig. For det første, at der nu gives adgang til, at der kan antages pædagogisk medhjælp for amtsskolekonsulenten. For det andet, at der kan ansættes medhjælpere for særundervisningskonsulenterne, og at disse stillinger også kan besættes af lærere fra landkommunerne, efter at de har fået den fornødne uddannelse på lærerhøjskolen. Endelig for det tredje, at der gives mulighed for, at der kan ansættes pædagogiske konsulenter i folkeskolen i erhvervsbetonede og andre fag, og at disse konsulenter ved siden af deres erhverv også skal undervise i et passende antal timer ved folkeskolevæsenet. Jeg hilser disse bestemmelser med glæde, for det er klart, at folkeskolen i de kommende år vil komme ind i en rivende udvikling, naturligvis betinget af, at vort land kan få lov til at leve i fred og gode forhold, og at vi bl. a. kan få bugt med den alvorlige, meget truende lærermangel. I denne situation vil de foranstaltninger, som jeg her har nævnt, medvirke til at fremme en lykkelig

og god udvikling inden for vort folkeskolevæsen, noget, som alle parter absolut må være interesseret i.

Det punkt, som har været mest diskuteret i udvalget og her i tinget, er imidlertid spørgsmålet om skoletilsynet og særlig skolenævnene. Jeg tror, jeg kan sige, at der fra alle sider i udvalget har været enighed om, at lovens hovedformål er at virke fremmende for det bedst mulige samarbejde mellem hjem og skole, mellem skolemyndighederne, forældrene og skolen. Jeg synes, jeg kan sige, at det resultat, flertallet i udvalget er nået til, er tilfredsstillende for alle parter, også for forældrene, hvad der naturligvis ikke er mindst vigtigt. I virkeligheden er der jo ikke større divergenser mellem den gældende lov af 1949 og det foreliggende lovforslag. Der er givet en noget lettere adgang for forældrekrede til at få valgt et skolenævn, og de nye regler for valg af disse nævn er blevet simple, men de nærmere regler er omtalt af tidligere ærede ordførere, og jeg skal ikke gentage dette.

Jeg har blot et par bemærkninger til sidst i anledning af, at det konservative folkepartis udvalgsmedlemmer ikke har kunnet tiltræde forslaget. Da det oprindelige forslag var til første behandling, udtalte den konservative ordfører, det ærede medlem hr. Edv. Jensen, at han så med nogen skepsis på forslaget om at indføre obligatoriske skolenævn ved alle skoler, og at han personlig gerne havde set, at man havde beholdt skolenævnene på frivillig basis. Jeg ved ikke, om det er denne konservative indstilling til forslaget, der har bevirket, at den højtærede undervisningsminister i det ændrede forslag er gået væk fra bestemmelsen om de obligatoriske skolenævn. Det er i hvert tilfælde en kendsgerning, som det er let at konstatere, at den høje regering i næsten alle forhold søger at takkes den borgerlige opposition så meget som muligt, men hvis dette er tilfældet i den foreliggende sag, må man i hvert tilfælde sande den gamle læresætning, at utak er verdens løn, for de konservative vil altså alligevel ikke være med til at gennemføre lovforslaget.

Jeg indrømmer, at det står mig stadig ikke helt klart, hvorfor de konservative er sprunget fra i sidste øjeblik, og det er heller

[O. Mathiasen.]

ikke blevet mere klart efter den tale, vi har hørt af det ærede medlem hr. Poul Thomsen i dag.

Det siges i mindretalsudtalelsen i betænkningen, at lovforslaget ikke tilgodeser de skolepolitiske synspunkter, som det konservative folkeparti har søgt fremmet. Jeg synes, det lyder noget højtideligt, og jeg er faktisk ikke blevet helt klar over, hvad den konservative begrundelse herfor er. For mig at se vil lovens § 3, stk. 3, nu få en både klar og fornuftig formulering, således at der tages rimeligt hensyn både til kommunalbestyrelsens beføjelser og interesser og til de skolesøgende børns forældres interesser. Hvis, som det ærede medlem fru Else-Merete Ross gjorde opmærksom på, kommunalbestyrelsen bestemmer, at der skal være skolenævn ved alle skoler, er problemet jo løst, og så er der ikke mere at snakke om, men bare at sørge for at ned-sætte disse skolenævne; hvis den ikke gør det — men det vil kommunalbestyrelsen efter min mening i de allerfleste kommuner landet over gøre, efterhånden som tiden går — overlades det til forældrene ved de enkelte skoler at afgøre, om de vil have et skolenævn eller ikke. At der kræves en vis procentvis tilslutning, synes jeg er meget rimeligt. Hvis der kun er ringe interesse for at få et skolenævn, er der vel ikke grund til, at der oprettes noget sådant, selv om man kan sige, at interessen kun kan vokse, når man først har fået skolenævn i kredsen.

Efter det foreliggende lovforslag er der en rimelig mulighed for, at enhver skolekreds kan få et nævn ved sin skole, hvis der blot er nogen interesse for det, og det finder mit parti er helt tilfredsstillende, selv om vi principielt ikke ville have haft noget at indvende imod obligatoriske skolenævne over hele landet, således som det er tilfældet i København, og så vidt jeg ved, har de virket fuldt tilfredsstillende her i byen.

Nu må det bare håbes og ventes, at forældrene rundt om i landet vil vise mere interesse for denne sag, end det hidtil har været tilfældet, således at alle skolekredse udnytter muligheden for at få skolenævn oprettet, hvis ikke kommunalbestyrelsen selv løser problemet.

I det store og hele synes mit parti, at lovforslaget er et fremskridt, og vi vil gerne medvirke til dets gennemførelse.

Bækgaard: Vi har ikke noget at indvende imod forslaget om, at amtsskolekon-sulentens medhjælp kan tages ud af amtets lærere. Det er efter min opfattelse godt, at hele skolens stilling i dag bliver belyst, for hvad er det, der ødelægger skolen? Det er, som det ærede medlem fru Ellen Poulsen rigtigt sagde: folkeskolen skal være grundlag for al videre uddannelse. Efterhånden er børneskolen vel blevet det sted, hvor læreruddannelsen foregår; det hele skal være samlet her, således at de almindelige fag ikke bliver lært, og jeg tror, at det er sådan noget, skolemyndighederne skal skrive sig bag øret også under hensyn til den lærermangel, vi har i dag. Jeg kan ikke se rettere, end at det, at børnene bliver delt op i forskellige erhvervsgrupper og i mere eller mindre begavede grupper, er forkert. Vi hjælper ikke børnene dermed, tværtimod, og vi hjælper os selv til, at lærermangelen bliver endnu mere følelig, end den er i dag.

Med hensyn til det, der i udvalget nærmest har stået strid om, skoletilsyn og skolenævn, kan jeg ikke se rettere, end at man går imod det frivillige tilsyn, som jeg mener er rigtigt. Jeg holder med det ærede medlem hr. Poul Thomsen. Hvis forældrene ikke ønsker, at der skal være skolenævn, så skal kommunalbestyrelsen ikke efter nyvalg kunne bestemme det, for så kan det let gå sådan, at skolenævnet kommer til at bestå af folk, som har ganske ringe interesse for selve skolen, og så kommer nævnet til at virke imod sin hensigt.

Undervisningsministeren (Helveg Petersen): Jeg vil begynde med at takke udvalget for det arbejde, der er udført. De ændringer, der er foreslået, er nået på basis af de mange spørgsmål, der er stillet af udvalget, og de samråd, der har fundet sted. Det er ændringer, mener jeg, der principielt ligger på linje med tilsynslovens hovedsigte med hensyn til forældrenes muligheder for at deltage i tilsynet med skolen og med hensyn til mulighederne for at yde pædagogisk assistance til løsning af de

[Undervisningsministeren.]

mange krævende opgaver, skolen står over for.

Jeg beklager, at det konservative folkeparti ikke har kunnet medvirke ved gennemførelsen af lovforslaget, men jeg forstod på det ærede medlem hr. Poul Thomsen, at der dog var mange ting i lovforslaget, som det ærede medlem var ganske godt tilfreds med. Man kan, når der er tale om kommunalbestyrelsens muligheder for at tage stilling til oprettelsen af skolenævn, diskutere, om dette bør ske, før der har været afstemning blandt forældrene, men denne diskussion ligger nu ude i kommunerne efter de bestemmelser, der er foreslået. De kommuner, hvis styrelse på forhånd ønsker nævn, altså ganske uanset hvilken holdning forældrene indtager, har mulighed for umiddelbart efter nyvalg at træffe beslutning om det. Jeg tror, at de fleste kommuner vil se på dette spørgsmål ud fra den indstilling, at der her er tale om et forældreproblem, først og fremmest et forældreproblem, og at man derfor ønsker at høre forældrenes opfattelse. Jeg tror ikke, at det, som nogle frygter, og som jeg også har indtryk af at det ærede medlem hr. Poul Thomsen frygter, vil give anledning til noget modsætningsforhold mellem forældrekrædsen og kommunalbestyrelsen.

For Københavns vedkommende er der efter ønske fra udvalget, et ønske, jeg har kunnet tiltræde, indført en bestemmelse om, at forældrerepræsentanterne i skoledirektionen vælges af borgerrepræsentationen blandt skolenævnenes forældrevalgte medlemmer. Denne bestemmelse har der været enighed om i Københavns skoledirektion. Selv om det må indrømmes, at bestemmelsen ikke svarer til de bestemmelser, der ligger til grund for forældre-deltagelsen i skolens styrelse i landet i øvrigt, har jeg kunnet tiltræde denne ændring.

Jeg vil gerne sige om disse bestemmelser om skolenævn og om skolekommissionernes virksomhed, at jeg tror, at der hermed er

skabt et fornuftigt grundlag for en efter danske forhold fornuftig udbygning af skolestyrelse og skoletilsyn.

Men lovforslaget omfatter jo andre forhold, som jeg tillægger stor betydning. Jeg tænker her på de muligheder, der er for på forskellig vis at yde pædagogisk støtte. Mest tydeligt finder denne tendens udtryk i reglerne om særkonsulenter og deres medhjælpere. I henhold til de bestemmelser, der nu foreslås, vil de særkonsulenter, der i dag mange steder er meget hårdt anspændt, få rimelige vilkår. De har jo haft store arbejdsbyrder, og der har været betydelig forskel mellem de vilkår, de arbejder under, og de vilkår, de har i byerne. Endvidere er der skabt samme muligheder for en udbygget specialundervisning i landkommunerne, som hidtil bykommunerne har haft adgang til, idet der knyttet til skoledirektionerne kan oprettes stillinger til varetagelse af den nødvendige undervisning for tunghøre, for svagtsynede og svagtbegavede o. s. v., sådan som den nye skolelov stiller krav om. Det er rimeligt, at man i udvalget, sådan som det er kommet frem gennem de ærede ordføreres taler, har været stærkt interesseret i, hvorledes lovgivningen på hele dette område vil blive praktiseret. Jeg kan sige, at der fra ministeriets side vil blive sat ind for at tilgodese lovens krav, samtidig med at man tilrettelægger bestræbelserne så rationelt og hensigtsmæssigt som muligt.

Det har ofte været fremført, også i det høje ting, at man burde tilstræbe konsulenthjælp i de forskellige fag, ikke mindst de nye. Det er derfor glædeligt, at udvalget har kunnet enes om at tiltræde lovforslagets bestemmelse om denne konsulenthjælp. Der er blevet givet orientering i udvalget om de retningslinjer, ministeriet ønsker at følge, og jeg har i udvalget givet tilsagn om, at bestemmelserne vil blive administreret så smidigt som muligt, således at man kan tage hensyn til de forudsætninger, der de enkelte steder gør sig gældende. Jeg vil gerne sætte en streg under denne linje.

[Undervisningsministeren.]

Det er meget vigtigt, at man kan lade de enkelte kommunale myndigheder tage stilling til, hvordan de vil udnytte de bestemmelser, som loven giver, og må jeg understrege i denne sammenhæng — fordi det ligger mig på sinde at få det gjort klart — at det ikke er min eller ministeriets tanke at opbygge et stort tilsynsorgan. Der blev udtrykt bekymring herfor i det ærede medlem fru Ellen Poulsens tale.

Vejen til fremskridt inden for det pædagogiske arbejde må først og fremmest være læreruddannelsen og videreuddannelsen af lærere. Det er på den enkelte lærers personlighed, hans forudsætninger, hans virkelyst og initiativ, de pædagogiske fremskridt skabes. Men så vil jeg også gerne sige, at det er meget vigtigt, at der gives den enkelte lærer adgang til at få faglig støtte, ikke mindst hvor det drejer sig om nye fagområder, som ikke er taget op i seminariernes undervisning. Det er vigtigt, at denne konsulenthjælp, der gives på det lokale plan, koordineres med den hjælp, der gives fra centralmyndighedernes side. Der må være en sammenhæng mellem de konsulenter, der arbejder i kommunerne, og de konsulenter, der virker fra undervisningsministeriet. Vi skal ikke tage flere ind til dette konsulentarbejde end højest nødvendigt. Jeg vil gerne bekræfte, at det er jeg helt enig i. Den lærermangel, der er, begrundes dette synspunkt, men jeg beder altså om, at man vil gøre sig klart, at skal man fremme den pædagogiske udvikling, som den nye skolelov åbner muligheder for og har som et hovedformål, må vi være i stand til at sætte ind også med hensyn til denne konsulenthjælp, og det er en stor lykke, at det nu bliver muligt gennem disse bestemmelser i tilsynsloven. Jeg er helt sikker på, at det vil få meget stor betydning, og jeg er også sikker på, at myndighederne nok skal holde øje med, at der ikke indrages flere i dette arbejde, end rimeligt er.

For amtsskolekonsulenternes vedkommende er der fra ministeriets side givet udvalget meddelelse om, at man regner med, at der i den nærmeste tid vil være brug for medhjælp 2-3 arbejdsdage om ugen. Det er værd at understrege, at der jo her er tale om de opgaver af pædagogisk-administrativ karakter, amtsskolekonsulenter vare-

tager: gennemsyn af skoleplaner, undervisningsplaner, rådgivning over for kommunale myndigheder o. s. v. Derimod vil der naturligvis ikke være mulighed for i forbindelse med denne ordning med dette antal at udføre en egentlig konsulentvirksomhed inden for de enkelte fag. Hvis en sådan medhjælp skal etableres, må der mere til.

Det ærede medlem fru Ellen Poulsen talte om, hvor vigtigt det var, at barneskolen blev styrket som det grundlag, den er for al uddannelse her i landet. Deri er jeg ganske enig, og jeg er også enig med det ærede medlem fru Ellen Poulsen, når hun siger, at man først og fremmest må tilgodese de krav, der her melder sig. Men der er en bemærkning, jeg har lyst til at gøre, og det er, at der i virkeligheden inden for alle uddannelser er en næsten eksplosionsagtig udvikling i gang, og det er ikke en udvikling, der sættes i gang fra centralt hold. Det er sådan, at vi næsten daglig i ministeriet får henvendelser fra forskellige egne i landet med anmodning om, at man udbygger forskellige uddannelsesinstitutioner. Jeg tror, de ærede medlemmer vil være helt klar over, hvilke institutioner der er tale om; jeg skal ikke give eksempler derpå. Der er altså et enormt pres på centralmyndighederne udefra, og det er så vor opgave at prøve på at få disse bestræbelser lagt til rette på en sådan måde, at vi først og fremmest tilgodeser de mest påtrængende krav, men jeg er meget glad for bemærkningerne. Jeg er klar over, at man er enig i, at folkeskolen skal bygges op, så den bliver så stærk som overhovedet muligt, for derigennem skaber man et sikkert og godt grundlag for videreuddannelsen at arbejde på.

Det ærede medlem hr. Bækgaard var inde på spørgsmålet om de elementære fag og gjorde den bemærkning, at man for at nå meget af det nye måske nok forsømt de elementære. Det ærede medlem er jo ikke alene om dette synspunkt; det er betragtninger, vi ofte hører. Men jeg vil gerne anføre over for det ærede medlem, at meget af det nye, der findes i de undervisningsvejledninger, der udkommer, i og for sig mere er nye synspunkter, nye synsvinkler, der indføres i undervisningen med det formål at fremme oplæringsprocessen, med det

[Undervisningsministeren.]

formål at gøre det muligt i højere grad at interessere børnene for de elementære færdigheder. Jeg er helt enig i, at det drejer sig om at styrke børnene i de elementære færdigheder, altså først og fremmest i fagene dansk og regning.

Det er min bestemte opfattelse, at den lov, der nu formentlig bliver en realitet, på en god og meget nyttig måde vil styrke alle bestræbelserne for, at folkeskolen kan blive det, den skal være, og styrke bestræbelserne for et godt og tillidsfuldt samarbejde mellem skole og hjem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1

vedtoges med 91 stemmer mod 21.

Ændringsforslagene nr. 2-10, § 1 i den ændrede affattelse og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om byplaner.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1310, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 193).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Albertsen: Da det lovforslag, vi her har til anden behandling, var til første behandling i salen, var der fra alle sider stor sympati for forslagets.....

Formanden: Der må være mere ro i salen under forhandlingen.

Albertsen: . . . var der fra alle sider sympati og forståelse for lovforslagets tendens og indhold, bortset fra de uafhængige og de uafhængiges ordfører, som var stærk modstander af det. De bemærkninger, det ærede medlem hr. Rimstad på de uafhængiges vegne anførte, blev, hvad det juridiske angår, besvaret af det ærede medlem hr. Ib Thyregod.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at de bemærkninger, der har relation til, hvad skal jeg sige, den manglende respekt eller forståelse for den kommunale administration, der får med denne lovgivning at gøre, tror jeg er baseret på et manglende kendskab til, hvorledes de kommunale myndigheder arbejder til daglig; jeg tror også, det gælder med henblik på vurderingen af det lovforslag, der her er tale om. Det, der fra de øvrige ordføreres side navnlig blev fremdraget ved første behandling, var jo statens placering i billedet, statens forpligtelser over for de kommunale myndigheder. Vi har i udvalget drøftet disse ting, stillet nogle spørgsmål til den højtærede minister og fået nogle svar, som i det mindste måtte tilfredsstille vor gruppe, og jeg har også indtryk af, at de øvrige medlemmer af udvalget har været tilfreds med de svar, ministeren har givet.

I øvrigt er der jo sket det bemærkelsesværdige, at der netop i disse dage i pressen og på forskellig anden måde er givet udtryk for en særlig interesse for det lovforslag, der her foreligger, idet der fra et stort antal kendte borgere her i byen og også fra forskellige institutioners side er udtrykt betænkelighed ved den udvikling, der har præget en del af byggeriet i København, og det har i og for sig yderligere motiveret dette lovforslag. Jeg skal derfor ved denne lejlighed kun udtrykke glæde over den tilslutning, lovforslaget har fået, og skal på den socialdemokratiske gruppes vegne indstille lovforslaget til vedtagelse.

Ib Thyregod: Det er rigtigt, som det er nævnt, at der under udvalgsbehandlingen er opnået enighed om dette lovforslag, og det er også vort partis opfattelse, at dette lovforslag i enhver henseende må betragtes som værende tilfredsstillende.

Specielt vedrørende spørgsmålet om grundejernes rettigheder foreligger der en